

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ

ID 2491

Шифр, назва спеціальності та освітній рівень	071 Облік і оподаткування (бакалавр)	Назва освітньої програми	Діджитал-облік та консалтинг (2024)
Тип програми	Освітньо-професійна	Мова викладання	Українська
Факультет	Факультет економіки та менеджменту (ФЕМ)	Кафедра	Каф. економіки та фінансів (ЕФ)

Викладач/викладачі

Артеменко Людмила Борисівна, канд. екон. наук, доцент, доцент, [профіль на порталі "Науковці TNTU"](#)

Загальна інформація про дисципліну

Мета курсу	Мета вивчення навчальної дисципліни «Економічна теорія»: комплексне вивчення економічних відносин як форми суспільного виробництва, пізнання основ економічного життя людського суспільства, проблем раціонального та ефективного використання обмежених ресурсів з метою задоволення потреб суспільства; опанування економічних категорій, вивчення загальних основ, суті, методів пізнання та етапів виникнення економічної теорії, законів і принципів функціонування ринкової економіки, підприємництва, процесів відтворення та економічного зростання, державного регулювання, місця економіки України у світовому господарстві.
Формат курсу	Змішаний – курс, що передбачає проведення лекцій, практичних робіт та консультації; має супровід в системі електронного навчання університету А - Tutor, який включає структуру, контент, завдання і систему оцінювання.
Компетентності ОП	інтегральна: здатність розв’язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми під час професійної діяльності у сфері обліку, аудиту та оподаткування або в процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів економічної науки і характеризується комплексністю й невизначеністю умов. загальні: ЗК1. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. ЗК2. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. фахові: СК1. Здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, робити узагальнення стосовно оцінки прояву окремих явищ, які властиві сучасним процесам в економіці. СК8. Ідентифікувати та оцінювати ризики недосягнення управлінських цілей суб’єкта господарювання, недотримання ним законодавства та регулювання діяльності, недостовірності звітності, збереження й використання його ресурсів.
Програмні результати навчання з ОП	ПР 1. Знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв’язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем. ПР 13. Усвідомлювати особливості функціонування підприємств у сучасних умовах господарювання та демонструвати розуміння їх ринкового позиціонування.
Обсяг курсу	Очна (денна) форма здобуття освіти: Кількість кредитів ECTS – 4,0; лекції – 32 год.; практичні заняття – 16 год.; самостійна робота – 72 год.; Заочна форма здобуття освіти: Кількість кредитів ECTS – 4,0; лекції – 8 год.; практичні заняття – 4 год.; самостійна робота – 108 год.;
Ознаки курсу	Рік навчання – 1; семестр – 1; Обов’язкова (для здобувачів інших ОП може бути вибірковою) дисципліна; кількість модулів – 2;
Форма контролю	Поточний контроль: тестовий контроль: модуль 1, модуль 2; презентації; дискусії. Підсумковий контроль: екзамен
Компетентності та дисципліни, що є	Дисципліни економічного спрямування, які вивчалися в школі (Основи економічної теорії).

передумовою для вивчення

Матеріально-технічне та/або
інформаційне забезпечення

Мультимедійний проектор, комп'ютерне обладнання (комп'ютерний клас), студент повинен бути користувачем прикладних програм Microsoft Office.

Лекційний курс	Годин	
	0Ф30	3Ф30
Тема 1. Предмет і метод економічної теорії. 1. Предмет та функції економічної теорії. 2. Економічні категорії та економічні закони. 3. Методи пізнання економічних явищ та процесів	2	0,5
Тема 2. Виробництво та його фактори. 1.Класифікація факторів суспільного виробництва. 2.Суспільні потреби, економічні ресурси. Крива виробничих можливостей. 3.Елементи та моделі економічних систем.	2	0,5
Тема 3. Товарне виробництво – основа ринкового господарства. 1.Умови виникнення та типи товарного виробництва. Товар та його властивості. 2.Суть та функції грошей. Кредитні, «електронні» гроші. 3.Суть закону грошового обігу. Рівняння І. Фішера. 4.Інфляція: суть, причини виникнення, форми прояву та соціальні наслідки. 5.Закон вартості та його функції. Економічні теорії вартості.	2	0,5
Тема 4. Форми та відносини власності. 1.Власність як економічна категорія. Форми власності. 2.Методи приватизації в Україні.	1	-
Тема 5. Ринкова організація: зміст та структура. 1.Суть та функції ринку. 2.Структура та інфраструктура ринку. 3.Поняття товарної та фондової біржі. 4.Види випуску цінних паперів в Україні.	2	0,5
Тема 6. Ціна і ринкова рівновага. 1.Закон попиту та його графічне зображення. Фактори, що впливають на зміну в попиті. 2.Закон пропозиції та його графічне зображення. Фактори, що впливають на зміну пропозиції. 3.Механізм встановлення ринкової рівноваги. Рівноважна ціна. 4.Поняття еластичності попиту і пропозиції.	2	1
Тема 7. Монополія та конкуренція. 1.Монополія, її суть, причини виникнення та форми. 2.Конкуренція як економічна категорія. Функції конкурентної боротьби. 3.Форми та методи ринкової конкуренції: а) досконала та недосконала (монополістична, олігополістична); б) цінова та нецінова; в) недобросовісна; г) внутрішньогалузева та міжгалузева. 4.Антимонопольна політика держави.	2	1
Тема 8. Підприємство та підприємництво. 1.Поняття підприємництва та його принципи.		

2.Форми підприємницької діяльності в Україні: а) за формами власності; б) за сферою підприємницької діяльності; в) за кількістю працюючих.	3	1
3.Суть та види господарських товариств в Україні.		
4.Кругообіг фондів підприємства та їх структура.		
5.Витрати підприємства та їх класифікація. Поняття собівартості.		

Тема 9. Розподіл доходів.

1.Доход підприємства та його форми. Джерела утворення та економічна роль прибутку.		
2.Показники ефективності підприємництва.	3	0,5
3.Заробітна плата: суть, функції, форми та системи. Рівні оплати праці.		
4.Ринок праці та проблеми зайнятості. Біржа праці.		
5.Форми безробіття. Закон А. Оукена. Крива Лоренца та коефіцієнт Джині.		

Тема 10. Маркетинг та менеджмент.

1.Альтернативні підходи визначення мети маркетингу. 2.Концепції маркетингової діяльності.	2	0,5
3.Суть, принципи та функції менеджменту.		
4.Методи прийняття управлінських рішень.		

Тема 11. Роль держави в ринковій економіці.

1.Необхідність державного втручання та економічні функції держави.	1	-
2.Форми, методи та цілі державного регулювання економіки.		
3.Концепції державного регулювання.		

Тема 12. Фінансово-кредитна система.

1.Суть, структура та функції фінансів.		
2.Державний бюджет: доходи та видатки.	2	0,5
3.Дефіцит бюджету, державний борг та шляхи їх покриття.		
4.Роль податків в ринковій економіці, їх функції та класифікація.		
5.Суть, принципи та види кредиту. Банківська система. Система банків.		

Тема 13. Відтворення та економічне зростання на макрорівні.

1.Сутність процесу відтворення, його елементи та види. 2.Показники системи національних рахунків (ВВП, ВВП, ЧНП, НД, ОД).	3	0,5
3.Поняття національного багатства та його структура.		
4.Суть та фактори економічного зростання. Поняття мультиплікатора .		

Тема 14. Циклічність розвитку економіки.

1.Причини економічних криз.	1	-
2.Економічний цикл та його фази.		

Тема 15. Світове господарство

1.Закономірності формування, суть та організаційна структура системи світового господарства.		
2.Форми міжнародних економічних відносин.	2	0,5
3.Концепції світової торгівлі. Еволюція теорій світової торгівлі.		
4.Необхідність та проблеми інтеграції економіки України у світове господарство.		

Тема 16. Міжнародна валютно-фінансова система

1.Еволюція світової валютної системи.	2	0,5
---------------------------------------	---	-----

2.Валютні курси. Котирування та конвертованість валют.
3.Форми державного валютного регулювання.

РАЗОМ: 32 8

Практичні заняття (теми)	Годин	
	ОФЗО	ЗФЗО
Тема 1. Предмет і метод економічної теорії. Тема 2. Виробництво та його фактори.	2	0,5
Тема 3. Товарне виробництво – основа ринкового господарства. Тема 4. Форми та відносини власності.	2	0,5
Тема 5. Ринкова організація: зміст та структура. Тема 6. Ціна і ринкова рівновага.	2	1
Тема 7. Монополія та конкуренція.	2	0,5
Тема 8. Підприємство та підприємництво. Тема 9. Розподіл доходів.	2	0,5
Тема 10. Маркетинг та менеджмент. Тема 11. Роль держави в ринковій економіці.	2	-
Тема 12. Фінансово-кредитна система. Тема 13. Відтворення та економічне зростання на макрорівні	2	1
Тема 14. Циклічність розвитку економіки. Тема 15. Світове господарство Тема 16. Міжнародна валютно-фінансова система	2	-
	РАЗОМ:	16 4

ІНШІ ВИДИ РОБІТ

Теми, короткий зміст

Самостійна робота: основні напрямки сучасної економічної теорії: інституціоналізм, кейнсіанство та його еволюція, неокласичний напрям; ринок кредитних грошей в Україні; трансформація форм власності в перехідній економіці України; проблеми формування ринку цінних паперів в Україні; особливості формування ринкової ціни на вітчизняному ринку; роль антимонопольного законодавства України в забезпеченні добросовісної конкуренції; роль та проблеми становлення малого бізнесу в Україні; номінальна і реальна заробітна плата, її динаміка та тенденції. Межі заробітної плати; особливості ринку праці та проблеми зайнятості в Україні; форми та шляхи усунення безробіття в Україні; особливості, проблеми та цілі формування маркетингової стратегії в Україні; «Блакитні океани» в Україні; економічні моделі державного регулювання; соціальна політика держави: зміст і основні функції; основні тенденції у розвитку банківської системи на сучасному етапі; проблеми податкової системи України; шляхи збалансування державного бюджету; рівень життя в умовах соціально-економічної нестабільності; фактори економічного зростання в ринкових

країнах; проблеми стабілізації кризових явищ в Україні; проблеми та перспективи участі України у світових інтеграційних процесах; місце і роль ТНК у світовому господарстві; особливості функціонування Європейської валютної системи.

Базова:

1. Економічна теорія: підручник / за заг. ред. В.П. Якобчук. К.: ЦУЛ., 2023. 532с.
2. Щетинін А.І. Політична економія. К: Центр навчальної літератури, 2019. 480 с.
3. Аналітична економіка: макроекономіка і мікроекономіка: підручник : у 2 кн. / С. М. Панчишин, П. І. Островерх, І. В. Грабинська та ін. ; за ред. С. М. Панчишина і П. І. Островерха. Л.: Апріорі, 2020. 648 с.
4. Економічна теорія: підручник / Забарна Є.М., Козакова О.М., Задорожнюк Н.О. К.: Гельветика, 2020. 412 с. Горлач. М.І. Економічна теорія. К.: ЦУЛ., 2019. 532 с.
5. Уразов А.У. Економічна теорія К.: ЦУЛ., 2019. 312 с.
6. Основи економічної науки / Н. Мацелюх, О. Розум, І. Максименко, М. Теліщук. К.: Центр учбової літератури, 2019. 324 с.
7. Економічна теорія. Політекономія / В. Семененко, Д. Коваленко, В. Бугас, О. Семененко. К.: ЦУЛ., 2020. 360 с.
8. Економічна теорія: закономірності, практика та сучасність : підручник / Е. М. Забарна, О. М. Козакова, Н. О. Задорожнюк та ін. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2020. 412 с.
9. Економічна теорія: підручник / за заг. ред. В.П. Якобчук. К.: Видавництво Ліра-К: 2020. 450 с.
10. Базиліук А.В. Економічна теорія. Практикум: навчальний посібник/ Базиліук А.В., Дерій Ж.В., Концева В.В., Хоменко І.О. К.: ЦУЛ., 2020. 312 с.
11. Економічна теорія: підручник / В.Г. Чепінога; МОН України. К : Юрінком Інтер, 2019. 653 с.

Допоміжна:

1. Несененко П. П., Артеменко О. А., Патлатой О. Є.. Теоретичні основи економічної політики: навчальний посібник. Київ: ФОП Гуляєва В. М., 2019. 306 с.
2. Артеменко Л.Б. Європейський досвід державної підтримки органічного виробництва у контексті забезпечення продовольчої безпеки України. Науково-практичний журнал «Агросвіт». Дніпровський державний аграрно-економічний університет, Дніпро: травень, №9. 2019. С. 46 – 52. URL:<https://elartu.tntu.edu.ua/handle/lib/28059>
3. МІЖНАРОДНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ. Perspectives of world science and education: The 9th International scientific and practical conference. (Osaka, Japan, May 20-22 2020) CPN Publishing Group. 1073 p. С. 261 – 267. URL:<https://elartu.tntu.edu.ua/handle/lib/32148>
4. Артеменко Л., Мариненко Н., Крамар І., Гац Л. Продовольча безпека України в умовах військової агресії: стан та перспективи. Соціально-економічні проблеми і держава (електронний журнал). 2023. Вип. 1 (28). С. 115-128. URL: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2023/23albstp.pdf>
5. Н. Мариненко, Л.Гац, Л. Артеменко. Діагностика секторів економіки на основі структурних зрушень в суб'єктах господарювання. Соціально-економічні проблеми і держава. 2021. Вип. 2 (25). С. 500- 510. URL: [URL:https://elartu.tntu.edu.ua/handle/lib/39201](https://elartu.tntu.edu.ua/handle/lib/39201).
6. Артеменко Л.Б. Європейський досвід державної підтримки органічного виробництва у контексті забезпечення продовольчої безпеки України. Науково-практичний журнал «Агросвіт». Дніпровський державний аграрно-економічний університет, Дніпро: травень, №9. 2019. С. 46 – 52. URL:<https://elartu.tntu.edu.ua/handle/lib/28059>
7. Артеменко Л., Мариненко Н., Крамар І., Гац Л. Продовольча безпека України в умовах військової агресії: стан та перспективи. Соціально-економічні проблеми і держава (електронний журнал). 2023. Вип. 1 (28). С. 115-128. URL: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2023/23albstp.pdf>
8. Н. Мариненко, Л.Гац, Л. Артеменко. Діагностика секторів економіки на основі структурних зрушень в суб'єктах господарювання. Соціально-економічні проблеми і держава. 2021. Вип. 2 (25). С. 500- 510. URL: [URL:https://elartu.tntu.edu.ua/handle/lib/39201](https://elartu.tntu.edu.ua/handle/lib/39201)
9. Liudmyla Artemenko, Oksana Tulai, Lyudmyla Alekseyenko. Financial, Social, and Environmental Dimensions of The Stability of The Development of The Corporate Sector in The Context of Global Digital Transformation. Інноваційні технології управління підприємством: моногр. / І. О. Кузнецова, А. Р. Златова, В. В Горбатюк, та ін.; за заг. ред.: І. О. Кузнецової, О. С. Балабаш. Харків: Діса плюс, 2023. 200 с. С. 114 – 124. URL: [URL:https://elartu.tntu.edu.ua/handle/lib/42850](https://elartu.tntu.edu.ua/handle/lib/42850)
10. Л. Артеменко Експортний потенціал ринку зерна України: виклики та перспективи. Матеріали XII Міжнародної науково-практичної конференції «Формування механізму зміцнення конкурентних позицій національних економічних систем у глобальному, регіональному та локальному вимірах»: зб. тез доповідей, 16 травня 2024 р. / за заг. ред. О.В. Панухник. Тернопіль : ФОП Паляниця В.А., 2024. 125 с.С.27-29. URL:<https://elartu.tntu.edu.ua/handle/lib/45080>

Навчально-методичне забезпечення:

1. Конспект лекцій з навчальної дисципліни «Економічна теорія» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти усіх форм навчання за освітньо-професійними програмами економічних спеціальностей / Укладач: Артеменко Л. Б. Тернопіль: ТНТУ. 2023. 88 с.
2. Методичні рекомендації для практичних занять з навчальної дисципліни «Економічна теорія» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти усіх форм навчання за освітньо-професійними програмами економічних спеціальностей / Укладач: Л.Б. Артеменко. Тернопіль. ТНТУ. 2023. 51 с.

3. Методичні рекомендації для самостійної роботи з навчальної дисципліни «Економічна теорія» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти усіх форм навчання за освітньо-професійними програмами економічних спеціальностей / Укладач: Л.Б. Артеменко. Тернопіль. ТНТУ. 2023. 42 с.

Політики курсу

Політика контролю

Використовуються такі засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання: поточне опитування; тестування; виконання індивідуальних завдань та презентацій; оцінювання результатів виконаних самостійних робіт; бесіди та обговорення проблемних питань; дискусії; індивідуальні консультації; екзамен. Можливий ректорський контроль.

Політика щодо консультування

Консультації при вивченні дисципліни проводяться згідно затвердженого на кафедрі . Консультування передбачено як очно ,так і з використанням ресурсів електронного навчального курсу у середовищі електронного навчання університету.

Політика щодо перескладання

Студент має право на повторне складання модульного контролю з метою підвищення рейтингу протягом тижня після складання модульного контролю за графіком. Перескладання екзамену відбувається в терміни, визначені графіком освітнього процесу. Здобувач ВО має право на зарахування результатів навчання здобутих у неформальній чи інформальній освіті.

Політика щодо академічної доброчесності

При складанні усіх видів контролю у середовищі електронного навчання завжди активується система розпізнавання особи, що складає контроль. Усі практичні роботи у ЕНК перевіряються вбудованою системою Антиплагіат. При складанні усіх форм контролю забороняється списування, у тому числі з використанням сучасних інформаційних технологій.

Політика щодо відвідування

Відвідування занять є обов'язковим компонентом освітнього процесу. За наявності поважних причин (наприклад, хвороба, особливі потреби, відрядження, сімейні обставини, участь у програмах академічної мобільності тощо) навчання може здійснюватися за індивідуальним графіком, погодженим з деканом факультету.

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ

Розподіл балів, які отримують студенти за курс

Модуль 1			Модуль 2			Підсумковий контроль		Разом з дисципліни
Аудиторна та самостійна робота			Аудиторна та самостійна робота			Теоретичний курс	Практичне завдання	100
Теоретичний курс (тестування)	Практична робота		Теоретичний курс (тестування)	Практична робота				
15	20		20	20		15	10	
№ лекції	Види робіт	К-ть балів	№ лекції	Види робіт	К-ть балів			
Тема 1,2	Практичне заняття №1	5	Тема 8,9	Практичне заняття №5	5			
Тема 3,4	Практичне заняття №2	5	Тема 10,11	Практичне заняття №6	5			
Тема 5,6	Практичне заняття №3	5	Тема 12,13	Практичне заняття №7	5			
Тема 7	Практичне заняття №4	5	Тема 14, 15, 16	Практичне заняття №8	5			

Розподіл оцінок

Сума балів за навчальну діяльність

Шкала ECTS

Оцінка за національною шкалою

90-100

A

Відмінно

82-89

B

Добре

75-81

C

Добре

67-74

D

Задовільно

60-66

E

Задовільно

35-59

FX

Незадовільно з можливістю повторного складання

1-34

F

Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Затверджено рішенням кафедри ЕФ, протокол № 1 від «26» серпня 2024 року.

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньої програми канд. екон. наук, доцент кафедри ОА

Тетяна КОРОЛЮК